

Recomendación á Consellería de Sanidade para paliar a carencia de pediatras no SERGAS

Expediente: I.4.Q/5624/18
I.4.Q/5685/18 á I.4.Q/11433/18

Santiago de Compostela, 18 de xullo de 2018

Sr. conselleiro:

Nesta institución iniciouse expediente de queixa como consecuencia do escrito de D. [REDACTED] referente ao Servizo de pediatría do Centro de Saúde de Coruxo (Vigo).

ANTECEDENTES

1. No seu escrito, o interesado denunciaba que a Consellería de Sanidade tiña previsto suprimir a atención pediátrica no Centro de Saúde de Coruxo (Vigo), derivando aos nenos da zona ao Centro de Saúde de Navia, xa de por si saturado pola alta poboación infantil que atende.

2. Ante a problemática formulada, requirimos información á Consellería de Sanidade, quen nos remitiu un documento no que consta que durante o pasado mes de xuño tense producido a xubilación regulamentaria da única pediatra adscrita ao centro de saúde de Coruxo.

A consellería afirma que a falta de pediatras dispoñibles en Vigo, en Galicia e mesmo en España está a provocar serias dificultades de cobertura da atención pediátrica na atención primaria no modelo de cobertura actualmente establecido, o que obriga a adoptar medidas organizativas que primen a calidade, a continuidade asistencial e a equidade.

No informe recóllese que unha das medidas organizativas que se barallan pasa por concentrar a atención pediátrica en centros onde exista máis dun efectivo, o que garante a dispoñibilidade de atención pediátrica continuada no centro de saúde en cuestión. O centro de saúde de Navia é un centro de recente construción que conta cos espazos e a dotación

necesaria para asumir a atención pediátrica dunha área máis grande da que ata agora viña asumindo, xa que dispón na actualidade de 3 pediatras de plantel, que realizan atención en xornada de mañá e de tarde. A distancia entre o centro de saúde de Coruxo e o centro de saúde de Navia é de 3 quilómetros. A Consellería de Sanidade pon de manifesto que, antes de asumir a decisión dende a xerencia da EOXI realizouse unha busca activa de profesionais coa titulación e a competencia necesaria para realizar a cobertura pediátrica no centro de saúde de Coruxo. Neste momento mantense unha substituta realizando a correspondente atención.

Tamén consta no documento que na reunión celebrada cos representantes veciñais indicouse que de non atoparse un substituto/a da profesional xubilada, a xerencia esta obrigada a garantir en todo momento a cobertura asistencial da poboación pediátrica e que a referida cobertura podería realizarse utilizando o dereito de libre elección, entre os 40 pediatras existentes no territorio do Concello de Vigo, aínda que por proximidade parece lóxico que será o centro de saúde de Navia o que reciba a maior parte das novas referencias. Igualmente se indicou aos representantes veciñais que o feito de poder acceder á pediatría nun centro próximo coas características de centro de Navia aportaba substanciais vantaxes que compensaba o desprazamento.

Por último, indícase expresamente que a xerencia de Vigo segue na procura de profesionais axeitados para dar cobertura ás necesidades da poboación no punto de atención máis próximo ao lugar de residencia dos usuarios primando sempre a accesibilidade, a calidade e a continuidade sobre a proximidade.

ANÁLISE

Como punto de partida do noso análise, hai que deixar constancia que a problemática relativa á carencia de pediatras na nosa comunidade xa foi tratada en anteriores expedientes. A raíz deles, a Valedora remitiu unha recomendación específica á Consellería de Sanidade para estudar fórmulas que palíen esta situación, asumindo a consellería o seu contido ao sinalar que se traballaría en buscar as mellores condicións para o traballo nos centros de saúde dando traslado das necesidades reais de profesionais para o Servizo Galego de Saúde. Facía constar tamén a administración que as xerencias de xestión integrada do Sergas estaban a preparar medidas organizativas para garantir a asistencia sanitaria a cargo dos médicos de familia cando non hai pediatras dispoñibles, suplindo as ausencias con médicos de formación en puericultura, xestionar as ausencia da forma máis adecuada posible e garantir a dispoñibilidade dun pediatra de referencia.

A consellería trasladaba ademais nesos expedientes, ser consciente da problemática que existe actualmente, inclusive a nivel estatal, e, aínda que Galicia manifesta esta carencia no

momento de dimensionar as prazas para formación neste especialidade, a oferta de formación especializada do Ministerio de Sanidade necesita un período de tempo duns anos para solucionalo debido ao período de formación destes profesionais. Por tal razón, a efectividade das medidas e alternativas coas que se está a traballar non poden ser totalmente inmediatas e requirirán do tempo necesario para o seu logro.

Dito o anterior, e tendo en conta que teñen pasado xa varios meses dende a comunicación das recomendacións referentes á carencia de pediatras na nosa comunidade, consideramos adecuado recordar as nosas argumentacións nesta cuestións, tendo en conta que unha parte da recomendación baseábase na realización de estudos e en posibles medidas incentivadoras dirixidas aos profesionais da especialidade de pediatría (as modificacións nos cupos de pediatría no MIR requiren para a súa materialización dun tempo superior).

Así, tal e como xa lle trasladamos á Consellería de Sanidade, esta Institución comprende as dificultades actuais e reais existentes para a contratación de especialistas en pediatría. Pero, aínda sendo consciente dos condicionantes postos de manifesto pola Administración sanitaria, esta defensoría considera que a administración galega pode estudar medidas de carácter amplo e a longo prazo, que traten de paliar esta situación.

A Lei 7/2003, de 9 de decembro, de ordenación sanitaria de Galicia inclúe a atención pediátrica para os menores de 14 anos, disposición que debe enlazarse co artigo 12 da Lei Xeral de Sanidade cando establece que os poderes públicos orientarán a súas políticas de gasto sanitario en orde a corrir desigualdades sanitarias e garantir a igualdade de acceso aos Servizos Sanitarios Públicos en todo o territorio. En consecuencia, todos os nenos galegos teñen os mesmos dereitos e debe garantirse a todos eles o mesmo tipo de atención sanitaria, calquera que sexa o centro de saúde ao que se atopen adscritos. Non cabe dúbida que haberá que ter en conta as ratios consensuadas no sector sanitario para a asignación e distribución deste tipo de especialistas nas áreas sanitarias, pero isto non debe mesturarse coa problemática que aquí nos afecta.

Parécenos convinte o compromiso da consellería de realizar unha redistribución dos pediatras en plantilla a partires dun estudo poboacional que permita dar unha mellor cobertura aos usuarios, ademais de obter unha visión adecuada das necesidades para posibles incorporacións. Sen embargo, entendemos que non é suficiente. Numerosos estudos de prestixio teñen constatado que o sistema actual español na atención primaria, no que os menores de idade (aínda con diferencias nos límites de idades segundo a comunidade autónoma de referencia) son atendidos por especialistas en pediatría, ten demostrado a súa eficacia ao ser o pediatra o especialista cualificado para atender ao neno, non só nos centros hospitalarios senón tamén fora deles, pois se adapta plenamente ás características da Atención Primaria.

Por tales razóns, a asistencia médica á poboación infantil por un médico de familia non debe constituír unha medida ordinaria, e a redistribución dos pediatras que planea o Sergas debe permitir que os nenos galegos poidan acudir a un especialista pediátrico de xeito continuado (tendo en conta como xa dixemos, os cupos médicos comunmente aceptados). Para acadar este obxectivo, o estudo previsto polo Sergas non debe ser reducionista senón que a complexidade do problema e os diversos factores que nel inciden deben abocar a un análise da cuestión amplo e cunha visión a longo prazo, que inclúa as posibles medidas a adoptar pola consellería tanto nos incentivos para ocupar prazas en centros de atención primaria como para obter maior número de prazas MIR nesta especialidade a través dos canles axeitados, ámbalas dúas cuestións nas que incidimos nos puntos seguintes.

A propia consellería ten aludido como causa de carencia de pediatras, ademais de pouca oferta de prazas, á preferencia dos MIR que rematan pola atención hospitalaria en detrimento da atención primaria. Esta preferencia, á que se une tamén a elección por parte dos profesionais de centros médicos de carácter urbano fronte aos rurais, reflicte un problema multifactorial no que inflúen aspectos relacionados cos recursos sanitarios á disposición dos médicos, a carreira profesional, cuestións económicas e a situación xeográfica. Sen dúbida, resulta unha problemática complexa que require dunha ardua tarefa de análise e avaliación para tratar de atopar medidas que incentiven aos profesionais a optar por destinos nas áreas de pediatría dos centros de saúde que conforman a atención primaria galega.

Por outra parte, é preciso facer mención ao procedemento existente no noso Sistema de Saúde para determinar a distribución de prazas de especialidades médicas. Hai que ter en conta que é competencia da Comisión de Recursos Humanos do Ministerio de Sanidad a resolución definitiva que determina o número de prazas por especialidades ofertadas en cada convocatoria de acceso a la formación sanitaria especializada (MIR). Pero tendo clara esta cuestión, tamén hai que dicir que a avaliación de tales cifras por parte deste órgano estatal parte das propostas de cupos que lle remiten tanto as Comisións Nacionais das Especialidades Médicas (atendendo a estudos de necesidades de especialistas) como as Comunidades Autónomas (segundo a súa capacidade formativa e necesidades sanitarias).

Por tal razón, aínda sendo unha decisión que atinxe ao Estado español, os titulares de sanidade autonómicos teñen un peso importante en canto deben formular a súa proposición de número de prazas a convocar desglosando as prazas por cada especialidade en todas as disciplinas. Neste sentido, entendemos que a Consellería de Sanidade debe preparar un estudio que analice con efectividade as necesidades reais de especialistas en pediatría para, no marco do conxunto da proposta total, valorar a incidencia que a carencia destes profesionais supón para a atención dos menores galegos, e realizar as xestións que no ámbito da súa competencia ten reservado para trasladar en forma de proposta ao Ministerio de Sanidad.

Como conclusión a estas consideracións, a Valedora considera preciso incidir novamente sobre a conveniencia de proceder á realización dun estudio de posibles fórmulas que incentiven aos profesionais sanitarios para prestar servizos como especialistas de pediatría nos centros de saúde, así como a preparación dun informe que inclúa a planificación a longo prazo das necesidades reais de tales facultativos, trasladando o resultado á proposta de cupo que presenta Galicia na distribución de prazas de especialidades médicas que aproba o Ministerio de Sanidad.

A reiteración desta observación ven motivada polo transcurso dun prazo razoable dende a última comunicación sobre esta problemática, e que resulta idónea para valorar os avances que se teñen producido.

CONCLUSIÓNS

Por todo o indicado anteriormente, considerase necesario actualizar a Recomendación que, en expedientes similares, foi xa trasladada á Consellería de Sanidade:

Que se proceda á elaboración dun estudio de posibles fórmulas que incentiven aos profesionais sanitarios para prestar servizos como especialistas de pediatría nos centros de saúde, así como a preparación dun informe que inclúa a planificación a longo prazo das necesidades reais de tales facultativos, trasladando o resultado á proposta de cupo que presenta Galicia na distribución de prazas de especialidades médicas que aproba o Ministerio de Sanidad.

Agradecendo de antemán a acollida ao manifestado nesta resolución do Valedor do Pobo, recordámoslle a necesidade de que no prazo de un mes de conta a esta institución da aceptación da recomendación formulada, no seu caso, e das medidas adoptadas para darlle efectividade, tamén no seu caso.

Ademais, facémoslle saber que, en aplicación do principio de transparencia, a partir da semana seguinte á data na que se ditou a presente resolución, esta incluírase na páxina web da institución.

Un atento saúdo

Milagros María Otero Parga
Valedora do Pobo